

ელექტროენერგიის ბაზრის მიმოხილვა

ენერგეტიკა
ყოველთვიური მიმოხილვა
26 ივლისი, 2016

ენერგეტიკის სამინისტრომ ელექტროენერგიის გარანტირებული შესყიდვების ხელშეკრულებებზე გამოცხადებული დროებითი მორატორიუმი გააუქმა. საერთაშორისო სავალუტო ფონდის რეკომენდაციებით დაწყებული სატარიფო პოლიტიკის გადახედვა ამ დროისთვის დასრულებულია. შედეგად სამინისტრომ მიიღო გადაწყვეტილება ელექტროენერგიის გარანტირებული შესყიდვის პერიოდი წელიწადში მაქსიმუმ რვა თვით განსაზღვროს, რაც გამორიცხავს 12-თვიანი გარანტირებული შესყიდვის ხელშეკრულებების გაფორმებას გამონაკლის შემთხვევებშიც კი. გამომდინარე იქიდან რომ 12-თვიანი გარანტირებული შესყიდვის ხელშეკრულებები მხოლოდ გამონაკლის შემთხვევებში იდებოდა (ხუდონი ჰეს-ი, ნენსკრა ჰეს-ი, ტყიბულის თეს-ი), ცვლილება პოტენციური ინვესტორების დიდ ნაწილზე გავლენას არ მოახდენს. სამინისტროს წარმომადგენლობის ინფორმაციით, გარანტირებულად შესასყიდი ელექტროენერგიის ფასი საშუალოდ კვტ/სთ-ზე 6 ცენტის ფარგლებში დარჩება. აღსანიშნავია, რომ სატარიფო პოლიტიკაში შეტანილი ცვლილება არსებულ ინვესტორებს, რომელთაც უკვე მოაწერეს ხელი ურთიერთგაგების მემორანდუმს, არ შეეხებათ.

სამმა კომპანიამ - PowerChina Resources LTD (ჩინეთი), Clean Energy Group Georgia LLC (ნორვეგია) და General Development LLC (საქართველო, ავსტრია) – გამოთქვა ინტერესი 433 მგვტ-იანი ნამახვანი ჰეს-ის აშენება-ფლობა-ოპერირებაზე. ნამახვანის ჰეს-ების კასკადზე ინტერესთა გამოხატვა 6 თვე გრძელდებოდა და 7 ივლისს დაიხურა. ჰეს-ის პროექტის თავდაპირველ პრეზენტაციაზე 26 ინვესტორი იყო წარმოდგენილი. ენერგეტიკის სამინისტრო გამარჯვებულ კომპანიას ექვსი თვის განმავლობაში გამოავლენს. პროექტების შეფასების მთავარი კრიტერიუმი გარანტირებული შესყიდვის პერიოდში შეთავაზებული საშუალო ტარიფი იქნება.

ელექტროენერგიის გამომუშავება, მოხმარება და ექსპორტი

ივნისში პირდაპირი მომხმარებლების მიერ გახარჯული ელექტროენერგია წლიური 6.4%-ით გაიზარდა, მას შემდეგ რაც ჯორჯიან მანგანეზმა (GM) მომპოვებლობითი სამუშაოები განაახლა. GM-ის საქმიანობის აღდგენის სრული ეფექტი ივნისის თვეში აღინიშნა, ვინაიდან კომპანიამ სამუშაოები 20 მაისს განაახლა. ჯორჯიან მანგანეზის მოხმარება წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 14.3%-ით არის გაზრდილი. შიდა მოხმარება ივნისში წლიური 7.3%-ით არის გაზრდილი. ზრდა დიდწილად განაწილების ლიცენზიანტების მიერ გაზრდილი მოხმარების ხარჯზე მოხდა, რომელიც კონცენტრირებული იყო თბილისსა და მის შემოგარენზე (+13.4% წ/წ). გაზრდილია ენერგო-პროს აბონენტების მოხმარებაც (+3.4% წ/წ). ივნისში ექსპორტი წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 14.6%-ით არის გაზრდილი, დიდწილად თურქეთის ხარჯზე. თურქეთში ივნისში ექსპორტირებული ელექტროენერგიის 50.2% გავიდა (+23.1% წ/წ), დანარჩენი რუსეთსა (29.2%, -5.6% წ/წ) და სომხეთზე (20.6%, +32.4% წ/წ) გადანაწილდა. წლიური 14.8%-ით არის გაზრდილი აფხაზეთის მოხმარება, მას შემდეგ რაც ბოლო სამი თვის განმავლობაში ზრდა მნიშვნელოვნად იყო შენელებული.

ელექტროენერგიის ბაზრის მონაცემები

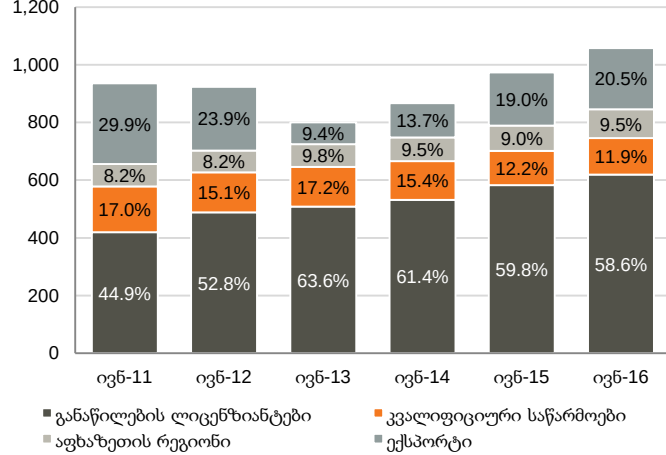
ივნისში საბალანსო ელექტროენერგიის ფასი საქართველოში*	4.9 აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე
ივნისში ელექტროენერგიის საბაზრო ფასი თურქეთში*	5.2 აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე
ივნისში ექსპორტირებული ელექტროენერგიის საშუალო ფასი*	3.9 აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე
ივნისში იმპორტირებული** ელექტროენერგიის საშუალო ფასი*	6.2 აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე
შიდა მოხმარების ზრდა 6თ16, კვტ/სთ	2.6%
ელექტროენერგიის ექსპორტის ზრდა 6თ16, კვტ/სთ	0.4%
თურქეთში ექსპორტირებული ელექტროენერგიის ზრდა 6თ16, კვტ/სთ	-31.6%

*საშუალო გავლენით კურსი ივნისში GEL/US\$ = 2.1877; TRY/US\$ = 2.9170

**ივნისში იმპორტირებული ელექტროენერგიის რაოდენობა მეტად უმნიშვნელო - 1 გვტ/სთ-ზე ნაკლები - იყო

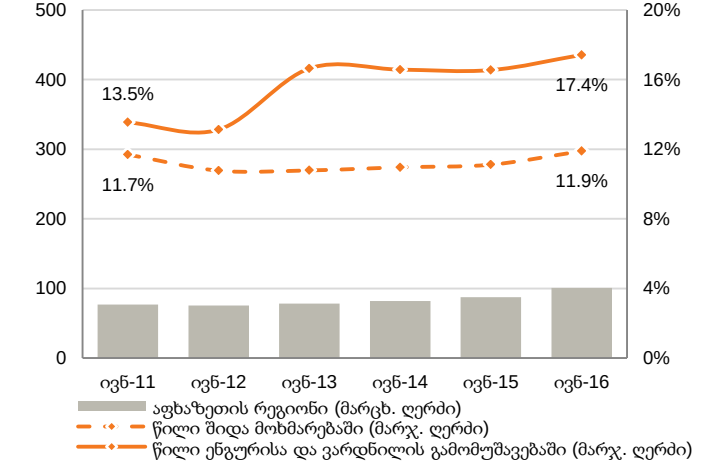

გრაფიკი 1: ელექტროენერგიის მოხმარება და ექსპორტი, გვტ/სთ

წყარო: ესკო

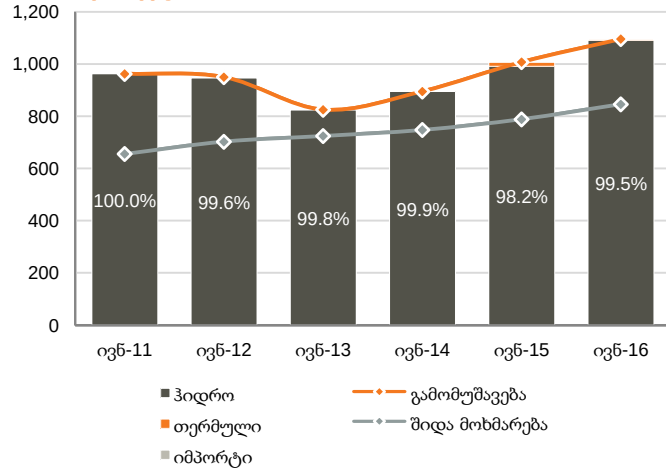
გრაფიკი 2: ელექტროენერგიის მოხმარება, აფხაზეთის რეგიონი (გვტ/სთ)

წყარო: ესკო

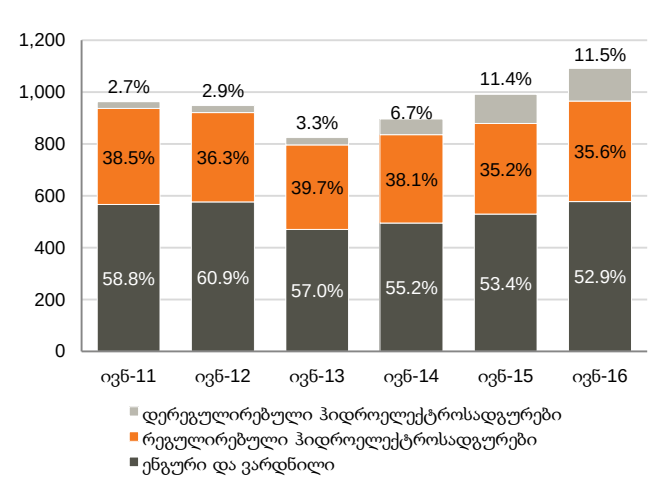
შიდა მოთხოვნის დაკმაყოფილება 2016 წლის ივნისში მთლიანად ჰეს-ების მიერ წარმოებული ელექტროენერგიით მოხდა. ივნისში ელექტროენერგიის წარმოება წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 8.7%-ით გაიზარდა. წარმოების ზრდის მთავარი განმაპირობებელი ენგურისა და ვარდნილის მიერ გამომუშავებული ელექტროენერგიის 9.0%-იანი ზრდა იყო, რის შედეგადაც ხსენებული ჰეს-ების გამომუშავების ბოლო 6 წლის რეკორდული მაჩვენებელი დაფიქსირდა. თეს-ებმა ივნისში უმნიშვნელო რაოდენობის ელექტროენერგია გამოიმუშავეს, თუმცა სასისტემო სიმძლავრის უზრუნველსაყოფად სარეზერვო რეჟიმში იდგა ოთხივე თეს-ი. აღსანიშნავია, რომ გარდაზნის თბოსადგური მთელი თვის განმავლობაში სარეზერვო რეჟიმში მხოლოდ რვა დღე იმყოფებოდა, რამაც მნიშვნელოვნად (57.4% თ/თ) შეამცირა ბაზრის მონაწილეების მიერ გადასახდელი გარანტირებული სიმძლავრის საფასური. ივნისში ელექტროენერგიის იმპორტი თითქმის არ განხორციელებულა.

გრაფიკი 3: ელექტროენერგიის გამომუშავება, იმპორტი და მოხმარება, გვტ/სთ

წყარო: ესკო

გრაფიკი 4: ჰეს-ების გამომუშავება, გვტ/სთ

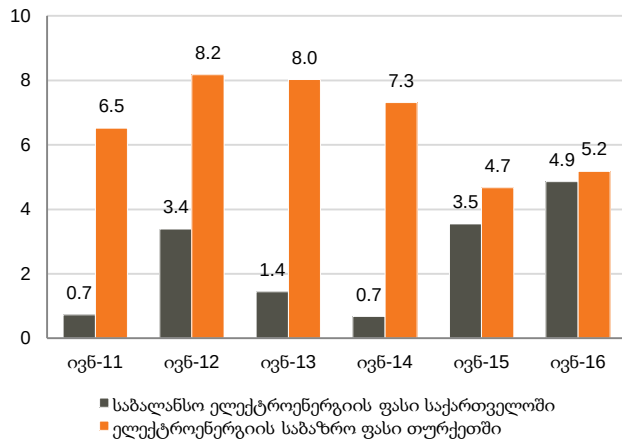
წყარო: ესკო

ელექტროენერგიის ფასები საქართველოსა და თურქეთში

თურქეთში ელექტროენერგიის საშუალო შეწონილი საბაზრო ფასი, აშშ დოლარში გამოსახული, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 11.0%-ით გაიზარდა. ელექტროენერგიის საბაზრო ფასი თურქეთში მესამე თვეა რაც იზრდება, თუმცა აღსანიშნავია რომ საკმაოდ დაბალი ბაზიდან. საბალანსო ელექტროენერგიის ფასი გაზრდილია საქართველოშიც (+37.0% წ/წ) და კვტ/სთ-ზე 4.9 აშშ ცენტი შეადგინა. 2016 წლის ივნისში საბალანსო ბაზარზე მთლიანი ელექტროენერგიის მხოლოდ 2.3% ივაჭრებოდა, დანარჩენი ვაჭრობა კი ორმხრივი კონტრაქტების საფუძველზე მოხდა. საქართველოდან ექსპორტირებული ელექტროენერგიის საშუალო ფასმა 2016 წლის ივნისში კვტ/სთ-ზე 3.9 აშშ ცენტი შეადგინა. ექსპორტის ნახევარი თურქეთისკენ იყო მიმართული.

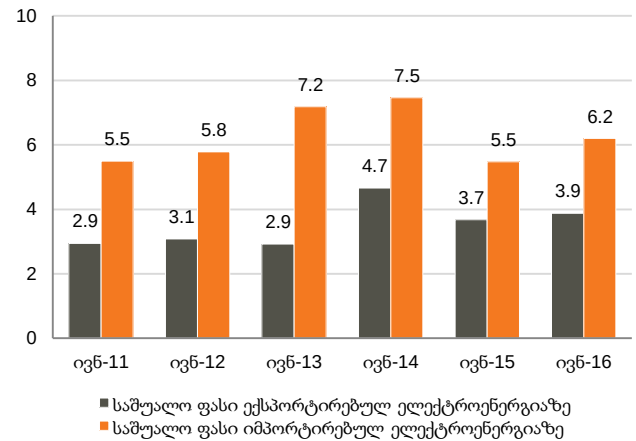

გრაფიკი 5: ელექტროენერგიის ფასები საქართველოსა და თურქეთში, აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე

წყარო: ესკო, EPIAS

გრაფიკი 6: იმპორტირებული და ექსპორტირებული ელექტროენერგიის საშუალო ფასები, აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე

წყარო: ესკო, საქსტატი

მნიშვნელოვანი შეტყობინება

ეს დოკუმენტი მკაცრად კონფიდენციალურია და მომზადებულია სს "გალტ ენდ თაგარტი" ("Galt & Taggart") მიერ, რომელიც არის სს საქართველოს ბანკის ჯგუფის ("ჯგუფი") წევრი, მხოლოდ საინფორმაციო მიზნებისთვის და მასში ნახსენები კომპანიებისგან დამოუკიდებლად. ეს დოკუმენტი არ წარმოადგენს რაიმეს ნაწილს და არ უნდა იქნას განხილული, როგორც შუამავაზება ან კლიენტების მოზიდვა ან მოწვევა რაიმე აქტივების ყიდვისთვის ან გაყიდვისთვის, ან გამოწერისთვის და ამ დოკუმენტის არცერთი ნაწილი არ ქმნის საფუძველს კონტრაქტისთვის ან ვალდებულებისთვის და არ შეიძლება განხილული იყოს, როგორც რეკომენდაცია რაიმე მსგავსი ქმედებისთვის.

გალტ ენდ თაგარტი უფლებამოსილია აწარმოოს პროფესიონალური აქტივობა საქართველოს ბაზარზე. ამ დოკუმენტის გირკულირება გარკვეული იურისდიქციების ფარგლებში შეიძლება აკრძალული იყოს კანონით. პირებს, რომელთა მფლობელობაშიც ეს დოკუმენტი აღმოჩნდება, გალტ ენდ თაგარტისგან მოეთხოვებათ დაიცვან ყველა ის შეზღუდვა, რომელიც მოქმედებს მათ მიმართ. ეს დოკუმენტი არ არის განზრახული გავრცელებისთვის, პირდაპირ ან ირიბად, ან გამოყენებისთვის ნებისმიერი პირის ან ორგანიზაციის მიერ, რომელიც არის რაიმე ადგილის, სახელმწიფოს ან სხვა რაიმე იურისდიქციის მკვიდრი ან მოქალაქე, სადაც ამგვარი გავრცელება, პუბლიკაცია, ხელმისაწვდომობა ან გამოყენება კანონის ან რეგულაციის საწინააღმდეგო იქნებოდა ან რომელიც მოითხოვდა რეგისტრაციას ან ლიცენზირებას ამგვარი იურისდიქციის ფარგლებში.

ინვესტიციები (ან მოკლევადიანი გარიგებები) განვითარებად ბაზრებზე დაკავშირებულია მნიშვნელოვან რისკთან და მერყეობასთან და შეიძლება არ იყოს ყველასთვის შესაფერისი. ამ დოკუმენტის მიმღებმა პირებმა უნდა მიიღონ საკუთარი საინვესტიციო გადაწყვეტილებები, რომლებიც მათ მიანიათ სწორად, მათ საკუთარ ამოცანებსა და ფინანსურ მდგომარეობაზე დაყრდნობით. ამ პროცესში ამგვარი მიმღები პირები დარწმუნებული უნდა იყვნენ თავიანთ ქმედებებში, როცა ახორციელებენ რისკების შეფასებას, რომლებიც დამახასიათებელია განვითარებად ბაზრებზე ინვესტირებისთვის, მათ შორის პოტენციური პოლიტიკური და ეკონომიკური არასტაბილურობა, სხვა პოლიტიკური რისკები, კრძოლი, ცვლილებები კანონებში და ტარიფებში, აქტივების ნაციონალიზაცია და ვალუტის გაცვლითი კურსის რისკი.

გალტ ენდ თაგარტის ან ჯგუფის რომელიმე წევრის ან მათი დირექტორების, თანამშრომლების, ფილიალების, მრჩეველების ან აგენტების, ან რომელიმე სხვა პირის მიერ არ მომხდარა რაიმე რწმუნების, გარანტიის ან ვალდებულების წარდგენა ან აღება, ამკარად გამოხატულის ან ნაგულისხმევის, და ამ დოკუმენტს არ აქვს პრეტენზია მასში არსებული ინფორმაციის უტყუარობაზე, სისწორეზე და ამომწურავობაზე (და იმაზე, რომ რაიმე ინფორმაცია არ არის გამოტოვებული ამ დოკუმენტიდან) და არ შეიძლება მასზე დაყრდნობა. ეს დოკუმენტი არ უნდა განიხილებოდეს, როგორც ბაზრების, ინდუსტრიების და/ან კომპანიების სრული აღწერა, რომლებიც მასში არის ნახსენები. ამ დოკუმენტის არცერთი ნაწილი არ წარმოადგენს სამართლებრივ, საინვესტიციო, ბიზნეს ან საგადასახადო რჩევას, წარსულის ან მომავლის მიმართ, გალტ ენდ თაგარტის ან ჯგუფის რომელიმე წევრის ან მათი დირექტორების, თანამშრომლების, ფილიალების, მრჩეველების ან აგენტების მხრიდან. დოკუმენტის მიმღებებს მოეთხოვებათ ჩაატარონ მათი საკუთარი დამოუკიდებელი კვლევა და შეფასება ამ დოკუმენტში განხილულ საკითხებთან დაკავშირებით. ნებისმიერი საინვესტიციო გადაწყვეტილება მიღებული უნდა იქნას მხოლოდ ინვესტორის პირადი შეხედულებით. კანონის თანახმად, გალტ ენდ თაგარტი ან ჯგუფის რომელიმე წევრი ან მათი დირექტორები, თანამშრომლები, ფილიალები, მრჩეველები ან აგენტები პასუხისმგებლობას არ იღებენ ნებისმიერ ვალდებულებაზე რაიმე ზიანის ან ზარალის მიმართ, რომელიც შეიძლება წარმოიქმნას, პირდაპირ ან ირიბად, ამ დოკუმენტის ან მისი შინაარსის რაიმე გამოყენების შედეგად, ან რამენაირად უკავშირდებოდეს ამ დოკუმენტს, ან რაიმე ქმედების, ან უმოქმედობის შედეგად რომელიმე მხარის მიერ, ამ დოკუმენტის საფუძველზე.

ამ დოკუმენტში არსებული ინფორმაცია ექვემდებარება შემოწმებას, სრულყოფას და ცვლილებას შეტყობინების გარეშე და გალტ ენდ თაგარტს არ აქვს რაიმე ვალდებულება ამ დოკუმენტში არსებული ინფორმაციის განახლების ან აქტუალურობის შენარჩუნების მიმართ. ამ დოკუმენტის მიწოდება არც ერთ შემთხვევაში არ ნიშნავს იმას, რომ არ მომხდარა ინფორმაციის ცვლილება ამ დოკუმენტის თარიღის შემდგომ ან იმ თარიღის შემდგომ, როდესაც ეს დოკუმენტი უკანასკნელად განახლდა, ან რომ ამ დოკუმენტში მოცემული ინფორმაცია უტყუარია რაიმე პერიოდისთვის იმ თარიღის შემდეგ, როდესაც მისი მიწოდება მოხდა, ან, თუ განსხვავებულია, ამ დოკუმენტში მითითებული თარიღის შემდეგ. გალტ ენდ თაგარტის ან ჯგუფის რომელიმე წევრის ან მათი დირექტორების, თანამშრომლების, ფილიალების, მრჩეველების ან აგენტების მიერ არ გაკეთდა რაიმე რწმუნება ან გარანტია, ამკარად გამოხატული ან ნაგულისხმევი ამ ინფორმაციის სისწორესთან და ამომწურავობასთან დაკავშირებით.

ამ დოკუმენტში მოწოდებული ინფორმაცია და გამოთქმული მოსაზრებები ემყარება ინფორმაციას, რომელიც ხელმისაწვდომი იყო გამოცემის თარიღისთვის და წარმოადგენს მხოლოდ გალტ ენდ თაგარტის მიერ კვლევის ნაწილს. მოსაზრებები, პროგნოზები და შეფასებები, რომლებიც მოცემულია მასში, მიღებულია მესამე მხარის წყაროებიდან, რომლებიც მიჩნეულია სანდოდ და კეთილსინდისიერად, და შეიძლება შეიცვალოს შეტყობინების გარეშე. მესამე მხარის პუბლიკაციები, კვლევები და გამოკითხვები ზოგადად აჩვენებს, რომ ამ დოკუმენტში მოცემული ინფორმაცია მიღებულია მისი მიზნებისთვის, რომელიც მიჩნეულია სანდოდ, მაგრამ არ არსებობს ამ მონაცემების სისწორის და ამომწურავობის გარანტია. შესაბამისად, არ შეიძლება დაყრდნობა ნებისმიერ იმ მონაცემზე, რომელიც მოცემულია ამ დოკუმენტში. არც გალტ ენდ თაგარტი, არც ჯგუფის რომელიმე წევრი, ან მათი დირექტორები, თანამშრომლები, ფილიალები, მრჩეველები ან აგენტები არ გასცემენ რაიმე რწმუნებას ან გარანტიას, ამკარად გამოხატულს ან ნაგულისხმევს, ამ დოკუმენტის სარგებლობაზე მომავალი საქმიანობის პროგნოზირების საკითხში, ან რომელიმე ფასიანი ქაღალდის ან აქტივის მიმდინარე ან მომავალი ღირებულების შეფასებაში.

გალტ ენდ თაგარტს და ჯგუფს ნებისმიერ წევრს შეიძლება ჰქონდეს ბიზნესი ან ცდილობდეს ბიზნესი-ურთიერთობის დამყარებას კომპანიებთან, რომლებიც მოცულნი არიან ამ კვლევით. შედეგად, ინვესტირებმა უნდა იცოდნენ ინტერესთა პოტენციური კონფლიქტის შესახებ, რომელსაც შეუძლია გავლენა მოახდინოს ამ დოკუმენტში არსებული ინფორმაციის ობიექტურობაზე.

ეს დოკუმენტი კონფიდენციალურია გალტ ენდ თაგარტის კლიენტებისთვის და კვლევითი მასალების გამოწერებისთვის. ამ დოკუმენტის ან მისი ნებისმიერი ნაწილის უნებართვო კოპირება, გავრცელება, პუბლიკაცია ან განმეორებითი გადაცემა რაიმე მდელით ან რაიმე ფორმით ნებისმიერი მიზნისთვის მკაცრად აკრძალულია.

ამ დოკუმენტის მიმღები პირები პასუხისმგებელი არიან ვირუსების და სხვა დესტრუქციული მოვლენებისგან დაცვაზე. ელექტრონული გადაცემის მიღება ხდება მიმღები პირის საკუთარი რისკის ხარჯზე და წარმოადგენს მის პასუხისმგებლობას, მიიღოს ზომები, რომ ვირუსებისგან და სხვა დესტრუქციული მოვლენებისგან უზრუნველყოს დაცვა.

საინვესტიციო კვლევების დეპარტამენტის ხელმძღვანელი
ნინო პაპავა | n.papava@gt.ge

ეკონომისტი
ევა ბოჭორიშვილი | evabochoishvili@gt.ge

ეკონომისტი
ალიმ ჰასანოვი | ahasanov@gt.ge

უფროსი ასოცირებული ანალიტიკოსი
გიორგი ირემაშვილი | giremashvili@gt.ge

უფროსი ანალიტიკოსი
დავით ნინიკელაშვილი | dninikeshvili@gt.ge

ანალიტიკოსი
დავით ქუტიძე | dkutidze@gt.ge

ანალიტიკოსი
თამარ ქურდაძე | tamarkurdadze@gt.ge

გალტ ენდ თაგარტი
მისამართი: აღმაშენებლის გამზირი 79, თბილისი, 0102,
საქართველო
ტელ: + (995) 32 2401 111
ელ. ფოსტა: research@gt.ge